«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ΄ 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς΄ 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΖ΄. Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Φεβρουαρίου 1937 Ἀριθ. 1274

ΑΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑ ΓΛΩΣΣΗΣ

Στόμα ἄστεγον. Δηλαδὴ στόμα ξεσκέπαστον. Στόμα ἀπερίφρακτον. Στόμα ἀνοικτὸν διὰ νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὸ ὅ,τι φθάσει. Δηλαδὴ ἀστειότητες, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε πάντοτε πνευματώδεις καὶ σεμναί. Βωμολοχίαι, αἱ ὁποῖαι συχνάκις εἶνε ἀδιάκριτοι καὶ ρυπαραί. Παντὸς εἴδους μωρολογίαι καὶ σαχλολογήματα, τὰ ὁποῖα ἀποδιώκουν τὴν σοβαρότητα καὶ ἀπὸ τὴν σπουδαιοτέραν ἢ ἱερωτέραν ὑπόθεσιν. Ὕβρεις χυδαῖαι διὰ πρόσωπα ἀπόντα ἢ χαρακτηρισμοὶ πρόστυχοι διὰ πρόσωπα παρόντα. Βλασφημίαι φρικταὶ καὶ ἀνίεροι, αἱ ὁποῖαι διασύρουν καὶ τὰ ἱερώτερα. Ὅλα αὐτὰ καὶ τόσα ἄλλα, ὅσα ἠμποροῦν νὰ βγοῦν ἀπὸ ἕνα στόμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐγνώρισε τὸν χαλινὸν τῆς προσοχῆς, τῆς συνέσεως καὶ τῆς εὐπρεπείας. Ὅλα αὐτά, τὰ ὁποῖα ἠμποροῦν νὰ μεταβάλουν ἕνα στόμα, παρὰ τὰ εὐσταλῆ καὶ ὡραῖα χείλη του, καὶ παρὰ τὴν ἀπαστράπτουσαν ἐκ λευκότητος ὀδοντοσειράν του, εἰς ἀληθινὸν ὀχετὸν πάσης ἀηδίας καὶ ρυπαρότητος. Αὐτὰ κάμνει τὸ ἄφρακτον, «τὸ ἄστεγον στόμα», ὅπως τὸ ἀποκαλεῖ ὁ σοφὸς Σολομῶν.

Τί ἠμπορεῖ τώρα νὰ δημιουργήσῃ τὸ στόμα αὐτό, θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἀπαριθμηθῇ. Ὁ σοφὸς Σολομῶν παρουσιάζει μόνον μίαν πλευρὰν ἀπὸ τὰ ἀναρίθμητα αὐτὰ κακά. Τὴν πλευρὰν τὴν κάπως ἀνεκτὴν καὶ ὀλιγώτερον ἀπεχθῆ καὶ ὀλεθρίαν. «Στόμα ἄστεγον», λέγει, «ποιεῖ ἀκαταστασίας» (Παροιμ. κς΄ 28).

Μὲ τὴν ἀστειότητα τὴν χονδροειδῆ, ποὺ θὰ ἐκσφενδονίσῃ ἀκαίρως εἰς ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν συζητεῖται ἴσως ζήτημα σοβαρώτατον ἢ ἡ προσοχὴ τῶν ἄλλων ἔχει συγκεντρωθῆ ἀδιάσπαστος καὶ ἐντεταμένη εἰς κάποιαν ἐργασίαν σπουδαίαν, κόπτει εἰς τὸ μέσον τὸν εἱρμὸν τῆς συγκεντρωμένης σκέψεως καὶ δημιουργεῖ ἀκαταστασίαν. Ἴσως τώρα θὰ χρειασθῇ μεγάλη προσπάθεια διὰ νὰ ἐπανεύρῃ ἡ διακοπεῖσα σύσκεψις τὴν σοβαρὰν συνέχειάν της καὶ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ προσοχὴ εἰς τὴν διασπασθεῖσαν ἔντασίν της.

Ἡ βωμολοχία καὶ ὁ ρυπαρὸς λόγος, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ βρωμίσῃ αὐτιά, ποὺ δὲν ἐμόλυνεν ἀκόμη ἡ πονηρία τοῦ κόσμου, ἢ τὰ ὁποῖα ἂν ἐμολύνθησαν, τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀκούουν κάτι ἄλλο καὶ ἀπασχολοῦν τὸ πνεῦμα εἰς κάτι σοβαρώτερον, εἶνε ἀρκετὸς νὰ δημιουργήσῃ τρικυμίαν εἰς τὰ βάθη ὄχι μόνον τῆς ἀθώας καρδίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς πονηρευμένης, ἡ ὁποία μὲ τὴν παραμικρὰν ἀφορμὴν ἐπαναπίπτει εἰς ἀληθινὴν τρικυμίαν φλογερῶν ἐπιθυμιῶν. Εἰς τὴν ἀθῶαν ὕπαρξιν θὰ διεγείρῃ ἀσφαλῶς τὸν πειρασμὸν τοῦ ἀγνώστου καὶ τὴν ἀνησυχίαν τῆς ἁμαρτωλῆς περιεργείας. Θὰ περιστρέφεται ὡς πειρασμὸς ταραχώδης εἰς τὰ ἐνδότερα βάθη τῆς σκέψεως, προκαλῶν σάλον καὶ ἀκαταστασίαν. Εἰς τὴν πονηρευμένην ὕπαρξιν θὰ δώσῃ νέαν ἀφορμὴν καὶ νέαν ὕλην, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ σιγοκαίουσα φωτιὰ τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας θὰ ἀναδώσῃ τὴν ἀσυγκράτητον φλόγα της.

Ὁ πειρακτικὸς ἢ ὑβριστικὸς λόγος, τὸν ὁποῖον ἀδιάκριτα θὰ πετάξῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἄλλου, ἐὰν δὲν κινήσῃ τοῦτον εἰς ὀργὴν καὶ δὲν δημιουργήσῃ σύγκρουσιν, πάντως θὰ τοῦ ἀνακατεύσῃ τὰ σπλάγχνα, θὰ τοῦ ταράξῃ τὸ ἐσωτερικόν, θὰ τοῦ ἐγείρῃ εἰς τὸ κρανίον ἀληθινὴν τρικυμίαν σκέψεων, εἰς τὴν καρδίαν πραγματικὸν σάλον ἀγανακτήσεως.

Στόμα ἄστεγον. Ἐὰν τὸ ἔχῃς, εἶσαι δυστυχής. Δὲν τὸ καταλαβαίνεις ἴσως. Ἐπειδὴ πιθανῶς εἶδες πολλοὺς νὰ καγχάζουν δι' ἐκεῖνα ποὺ λέγεις, φαντάζεσαι τὸν ἑαυτόν σου πνευματώδη εὐφυολόγον. Καὶ ὅταν ἀφίνῃς τὸ στόμα σου ἐλεύθερον, σοῦ φαίνεται, ὅτι πωλεῖς ἐξυπνάδες. Δὲν θὰ σοῦ ὑπενθυμίσω τὰς παρεξηγήσεις καὶ ψυχρότητας, αἱ ὁποῖαι προῆλθον πολλάκις ἀπὸ τὴν ἀτασθαλίαν τῆς γλώσσης σου. Θὰ σὲ προέτρεπον μόνον νὰ πληροφορηθῇς, πῶς σὲ χαρακτηρίζουν εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συζητήσεις των, ὅσοι σὲ ἀκούουν. Εἶνέ ποτε δυνατὸν νὰ σὲ θεωροῦν ὡς πρόσωπον σοβαρόν; Καὶ ἠμπορεῖ ποτε τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός σου νὰ προκαλέσῃ ἐκτίμησιν καὶ σεβασμόν;

Πιθανὸν νὰ ἐνδισφέρεσαι πολὺ καὶ νὰ ἐργάζεσαι δραστηρίως διὰ τὴν ὠφέλειάν σου. Ἀλλ' ἐνδιαφέρεσαι καὶ ἐργάζεσαι ὅ,τι δύνασαι διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἄλλων; Ἐὰν δὲν τὸ κάμνῃς, εἶσαι ἕνας ἀτομιστής, ποὺ θὰ καταλήξῃς νὰ μὴ ἐνδιαφέρεσαι οὔτε διὰ τὸν ἑαυτόν σου. Διότι ὁ δοῦλος, ποὺ ἔκρυψε τὸ τάλαντον, ἐθεωρήθη «πονηρὸς» καὶ κατεδικάσθη ὡς κακοποιός, ἐπειδὴ δὲν ἔγινεν ἀγαθοποιός.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

Εἰσαγωγή.

1. Σύνοψις. Ἡ ὑπόθεσις περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν κτηνῶν καὶ προελεύσεως αὐτοῦ δι' ἐξελίξεως κατὰ φυσικοὺς νόμους συντελεσθείσης ἐκ πιθηκοειδοῦς τινος ἤρχισε νὰ προσλαμβάνῃ μορφὴν σοβαρωτέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας πως θεωρίας, ἀφ' ὅτου εἰσηγήθη ταύτην ὁ Δαρβῖνος.

Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὀλίγῳ πρότερον ὁ Lamarck ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Philosophie Zoologique ἀπεπειράθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς περὶ ἐξελίξεως ἰδέας του καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐξήτασε διὰ ποίων ὁδῶν θὰ ἦτο δυνατὸν ὁ χιμπαντζῆς ἐξελισσόμενος νὰ ἀποδώσῃ τὸν ὀργανισμὸν ἑνὸς ἀνθρώπου. Ἐν τούτοις καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Lamarck δὲν φαίνεται πιθανὴ ἡ δι' ἐξελίξεως παραγωγὴ τοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲ διατυπώνεται κἂν ἀμφισβήτησίς τις ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς καταγωγῆς ἡμῶν. Τὸ συμπέρασμα, εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος καταλήγει, ἐκφράζεται εἰς τοὺς κατωτέρω λόγους του: «Τοιαῦται θὰ ἦσαν αἱ σκέψεις, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατό τις νὰ κάμῃ, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν διεκρίνετο ἀπὸ τὰ ζῷα παρὰ μόνον διὰ τῶν χαρακτήρων τοῦ ὀργανισμοῦ του καὶ ἐὰν ἡ ἀρχή του δὲν ἦτο διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἰδικήν των»(1).

Ὅταν ὅμως μετά τινα ἔτη ἐδημοσιεύθη τὸ περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν ἔργον τοῦ Δαρβίνου, ἀμέσως οἱ ὁλοφρονοῦντες φυσιολόγοι καὶ φιλόσοφοι ἔσπευσαν νὰ ἐφαρμόσωσι τὴν ἐξέλιξιν καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ὁποίου ὁ Δαρβῖνος δὲν εἶχεν ἀκόμη ὁμιλήσει. Παρασυρθεὶς ὅμως μετ' ὀλίγον ἀπὸ τοὺς πολυπληθεῖς τούτους θαυμαστὰς καὶ μαθητὰς αὐτοῦ ὁ Δαρβῖνος ἐδημοσίευσε τὸ ἔργον αὐτοῦ περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῷ ὁποίῳ πλέον γυμνῶς καὶ ἀπεριφράστως προσβάλλει τὴν περὶ δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου γενικῶς κρατοῦσαν ἰδέαν, ζητεῖ δὲ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι τοὺς προγόνους ἡμῶν δέον νὰ ζητήσωμεν εἰς πιθηκοειδῆ τινα ὕπαρξιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας δι' ἐξελίξεως βαθμιαίως παρήχθημεν.

Ἐὰν ἡ ἐξέλιξις εἶνε ἀληθής, εἶπεν ὁ Δαρβῖνος μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, πρέπει νὰ εἶνε γενική. Δὲν εἶνε δυνατόν, δὲν εἶνε λογικὸν νὰ διαχωρισθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν ἄλλων ζωϊκῶν ὑπάρξεων. Ἢ πρέπει τις νὰ ἀπορρίψῃ ὁλοτελῶς τὴν ἐξέλιξιν, ἢ ἐὰν τὴν παραδεχθῇ, ὀφείλει νὰ συμπεριλάβῃ εἰς αὐτὴν καὶ τὸν ἄνθρωπον.

Ἐντεῦθεν οἱ ἐξελικτικοὶ ἐπεζήτησαν νὰ εἰδικεύσωσι τὰ γενικὰ ὑπὸ τῆς θεωρίας αὐτῶν ἐπιχειρήματα προσαρμόζοντες ταῦτα πρὸς τὴν ὑποτιθεμένην ὑπ' αὐτῶν προέλευσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ προσδίδοντες εἰς αὐτὰ μορφὴν τοιαύτην, ὥστε νὰ στηρίζεται δι' αὐτῶν ἰσχυρότερον ἡ περὶ καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ πιθηκοειδοῦς τινος ὑπόθεσίς των. Οὕτω ἐξήρθησαν ἰδιαιτέρως ὑπ' αὐτῶν αἱ μεταξὺ κτήνους καὶ ἀνθρώπου ὁμοιότητες καὶ πρὸς τοῦτο κατεβλήθη ἰδιαιτέρα προσοχή, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν καθορισθῶσι τὸ παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπαντῶν πλῆθος τῶν ὑποτυπωδῶν ὀργάνων, καθὼς καὶ οἱ λεγόμενοι προγονισμοὶ ἢ ἀταβισμοί, ἀφ' ἑτέρου δὲ καταστῶσιν ἐμφανεῖς αἱ ἐκ τῆς Ἐμβρυολογίας συναγόμεναι συγγένειαι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ κτήνη, καὶ τέλος διαπιστωθῶσιν αἱ φυσιολογικαὶ συγγένειαι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τοὺς πιθήκους καὶ ἄλλως, μάλιστα δὲ διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ αἵματος τῶν ζώων πειραμάτων τῆς συγκριτικῆς Βιοχημίας.

(1) Πρβλ. Quatrefages, Charles Darwin et ses precurseurs français σελ. 365.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΣΤ'.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν κανεὶς δίκαιος, ποὺ δὲν ἔχει ἁμαρτίαν· καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἁμαρτωλός, ποὺ δὲν ἔχει κάτι καλόν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ πληρώνονται, βλέπε τί γίνεται· ὁ ἁμαρτωλὸς πληρώνεται τὴν ἀνάλογον ἀξίαν διὰ τὰ καλά του, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἔχῃ πράξει ἕνα μικρὸν καλόν· καὶ ὁ δίκαιος τιμωρεῖται ἀναλόγως τῆς ἁμαρτίας του, ἔστω καὶ ἂν πράξῃ ἕνα μικρὸν κακόν. Τί γίνεται λοιπὸν καὶ τί κάμνει ὁ Θεός; Ὅρισεν ἀσθένειαν καὶ πόνον διὰ τὴν ἁμαρτίαν, εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν. Ἐὰν λοιπὸν εἶναι κανεὶς δίκαιος καὶ πράξῃ κάτι κακὸν καὶ ἀσθενήσῃ ἐδῶ καὶ τιμωρηθῇ, μὴ ταραχθῇς, ἀλλὰ σκέψου καὶ εἰπὲ ὅτι αὐτὸς ὁ δίκαιος ἔκαμε κάποτε κάποιο μικρὸν κακόν, καὶ τιμωρεῖται ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ τιμωρηθῇ ἐκεῖ. Ἐὰν πάλιν ἴδῃς ἕνα ἁμαρτωλὸν νὰ ἁρπάζῃ, νὰ πλεονεκτῇ, νὰ κάμνῃ ἀναρίθμητα κακά, καὶ ἂν εὐτυχῇ, σκέψου ὅτι κάποτε ἔκαμε κάποιο καλὸν καὶ ἀπολαμβάνει ἐδῶ τὰ ἀγαθά, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τὸν μισθὸν δι' αὐτά. Οὕτω πως καὶ ἂν εἶναι κανεὶς δίκαιος καὶ πάσχῃ κάποιο κακόν, διὰ τοῦτο τιμωρεῖται ἐδῶ, διὰ νὰ ἀφήσῃ ἐδῶ τὴν ἁμαρτίαν καὶ μεταβῇ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν τὸν καθαρός· καὶ ἂν εἶναι κανεὶς ἁμαρτωλὸς ποὺ εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ κακὰ καὶ εἶναι ἔνοχος εἰς ἀναριθμήτους ἀθεραπεύτους ἁμαρτίας, καὶ εἶναι ἅρπαξ καὶ πλεονέκτης, διὰ τοῦτο ἀπολαύει εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃ ἐκεῖ μισθόν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν συνέβαινε νὰ ἔχῃ καὶ ὁ Λάζαρος μερικὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὁ πλούσιος κάτι καλόν, διὰ τοῦτο τοῦ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ· ἐδῶ μὴ ζητῇς πλέον τίποτε· ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐκεῖ, ὅπως καὶ ὁ Λάζαρος ἀπέλαβε τὰ βασανά του. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ λέγω τυχαίως, ἀλλ' ἔτσι εἶναι πράγματι, λέγει· «Ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου». Ποῖα ἀγαθά; Ἔκαμες κανὲν καλόν; Ἀπέλαβες τὸν πλοῦτόν σου, τὴν ὑγείαν, τὴν καλοπέρασιν, τὴν ἐξουσίαν, τὴν τιμήν· τίποτε δὲν σοῦ χρεωστεῖται· «ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου». Ἀλλὰ τί λοιπόν; Ὁ Λάζαρος δὲν ἔκαμε καμμίαν ἁμαρτίαν; Ναί, καὶ διὰ τοῦτο «Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά». Ὅταν σὺ ἀπελάμβανες τὰ ἀγαθά, τότε ἀπελάμβανε καὶ ὁ Λάζαρος τὰ κακά. Διὰ τοῦτο τώρα αὐτὸς εὐφραίνεται, σὺ δὲ βασανίζεσαι. Ὥστε ὅταν ἴδῃς ἕνα δίκαιον νὰ τιμωρῆται ἐδῶ, μακάριζέ τον καὶ λέγε· αὐτὸς ὁ δίκαιος ἢ ἔχει κάποιαν ἁμαρτίαν καὶ τιμωρεῖται δι' αὐτὴν καὶ θὰ μεταβῇ

εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν καθαρὸς ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, ἢ τιμωρεῖται περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἁρμόζει εἰς τὰ ἁμαρτήματά του καὶ αὐτὸ θὰ λογαριασθῇ εἰς αὐτὸν ὡς μεγαλυτέρα ἀρετή. Διότι ἐκεῖ γίνεται λογαριασμός· καὶ λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὸν δίκαιον. Μοῦ ὀφείλεις τόσα [διὰ τὰς ἁμαρτίας σου]. Ἂς ὑποτεθῇ δὲ ὅτι τοῦ ὀφείλει δέκα ὀβολούς(*) [ἁμαρτιῶν] καὶ τοῦ ζητεῖ λογαριασμὸν πῶς ἐχρησιμοποίησε τοὺς δέκα ὀβολούς. Ἐὰν δὲ ἐξοδεύσῃ ἑξῆντα ὀβολούς [ἂν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος ὑπομείνῃ θλίψεις ποὺ ἀντιστοιχοῦν διὰ ἑξῆντα ὀβολοὺς ἁμαρτιῶν], τοῦ λέγει ὁ Θεός· τοὺς δέκα ὀβολοὺς [τῶν θλίψεων ποὺ ἐδοκίμασες] τοὺς λογαριάζω διὰ τὰς ἁμαρτίας σου καὶ τοὺς πενῆντα ὡς ἀρετήν σου. Διὰ νὰ μάθῃς δὲ ὅτι τὸ ὑπόλοιπον λογαριάζεται ὡς ἀρετή του, γνώριζε ὅτι ὁ Ἰὼβ ἦτο «ἄνθρωπος ἀληθινός, ἄμεμπτος, δίκαιος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος»(Ἰὼβ 1, 2). Ἐβασανίσθη τὸ σῶμά του ἐδῶ διὰ νὰ ζητήσῃ μισθοὺς ἐκεῖ. Διότι τί εἶπεν ὁ Θεός; «Οἶει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα ἀναφανῇς δίκαιος» (Ἰὼβ 40, 3);

Ἂς δείξωμεν λοιπὸν τὴν αὐτὴν ὑπομονὴν πρὸς τοὺς δικαίους καὶ ἴσην καρτερίαν πρὸς τὸν ἐνάρετον βίον των, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ διὰ τοὺς ἁγίους, τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεόν, ἡτοιμασμένα ἀγαθά· τὰ ὁποῖα εἴθε ὅλοι νὰ τὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν Ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

20. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;

Εἶπον λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι· Εἰς τεσσαράκοντα καὶ ἓξ χρόνια ἐκτίσθη ὁ ναὸς αὐτὸς καὶ σὺ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν θὰ τὸν ἀνεγείρῃς;

τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος. *«Ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ μεγάλου καὶ καθεξῆς» (Bengel). Κατὰ τὸν Ἰώσηπον (Ἀρχαιολ. XV 11, 1) ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου ἤρξατο τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος τῆς βασιλείας του. Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρώδου ὑπῆρξε τὸ 717-718 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Συνεπῶς τὸ δέκατον ὄγδοον συμπίπτει πρὸς τὸ 734—735, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 20—19 π. Χ. Ἐὰν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ προκειμένου στίχου μαρτυρούμενα ἔτη, φθάνομεν εἰς τὸ 780 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης ἢ τὸ 27 μ. Χ. Κατὰ ταῦτα τὸ Πάσχα, περὶ οὗ γίνεται ἐνταῦθα λόγος, εἶνε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ τοῦ ἔτους 781 (=28 μ. Χ.), καὶ ἐπειδὴ τοῦτο ἐχωρίζετο ἀπὸ τοῦ Πάσχα, καθ' ὃ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, διὰ τοῦ κατὰ τὸ Ἰωάνν. ϛ' 4 παρεμπεσόντος Πάσχα, τὸ ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν προκείμενον στίχον δέον νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὸ 783 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης (=30 μ. Χ.) Μολονότι ἐκ τοῦ λόγου τούτου τῶν Ἰουδαίων, ὁ ὁποῖος ἐξεπροσώπει τὴν παρὰ τῷ λαῷ κρατοῦσαν γενικῶς παράδοσιν περὶ τοῦ χρονικοῦ διαστήματος, ὅπερ ἀπῄτησεν ἡ ἀνέγερσις τοῦ ναοῦ, δὲν δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ἀπολύτως ἀκριβῆ χρονολογικὰ συμπεράσματα, ἐν τούτοις ἡ καθοριζομένη ἐνταῦθα χρονολογία συμφωνεῖ ἐπαρκῶς πρὸς τὴν καὶ ἐξ ἄλλων παρατηρήσεων συναγομένην πιθανὴν χρονολογίαν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου.*

ᾠκοδομήθη. *Αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνοικοδομήσεως διήρκεσαν καὶ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἔτη, μέχρι τοῦ 64 μ. Χ., ὁπότε ἐπὶ Ἀγρίππα Β' ἐπερατώθησαν. Ἀλλ' ἤδη ὁ ναὸς ὡς σύνολον λαμβανόμενον παρουσιάζετο ἀνῳκοδομημένος, οὐδεὶς δὲ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ, ὅτι θὰ παρενέπιπτε τοσοῦτον μακρὰ διακοπὴ ὥστε ἡ πλήρης ἀποπεράτωσις νὰ ἀναβληθῇ ἐπὶ τοσοῦτον.*

καὶ σύ... *«Οἱ περισσότεροι φαίνονται ἐκλαβόντες τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ κατὰ γράμμα, διότι ἄλλως τε ἐκαλεῖτο ἐργάτης Μάρ. ϛ' 3» (Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων;)* (Bengel).

ἐν τρισὶν ἡμέραις. *Οὐχὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλὰ μέσα εἰς τρεῖς ἡμέρας.*

21. Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.

Ἐκεῖνος ὅμως ἔλεγε διὰ τὸν ναὸν τοῦ σώματός Του ὅτι θὰ τὸν ἀνέσταινεν εἰς τρεῖς ἡμέρας.

Ἐκεῖνος δέ. Μετ' ἐμφάσεως τὸ ἐκεῖνος. Τὸ δὲ ἀντιθετικόν. Ἀντιθέτει τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴν παρεξήγησιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. *Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦτο ναὸς ἀσυγκρίτως λαμπρότερος καὶ ἁγιώτερος τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις (Ματθ. ιβ' 6), διότι «Θεὸς ἦν ὁ ἔνδον οἰκῶν» (Χρυσ.)· ἐν αὐτῷ κατῴκει ἅπαν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς.*

22. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλεγε, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ, ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὅταν λοιπὸν ἀνεστήθη ἀπὸ τοὺς νεκρούς, ἐνεθυμήθησαν οἱ μαθηταί Του, ὅτι αὐτὸ ἤτοι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασίν Του ἔλεγε καὶ ἐπίστευσαν εἰς τὴν γραφήν, ἡ ὁποία ἐπροφήτευσε τὴν ἀνάστασιν ταύτην, καὶ εἰς τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὅτε οὖν ἠγέρθη. *Πρότερον δὲν κατενόησαν ὀρθῶς τοὺς λόγους τούτους ὡς προφητικούς. «Πᾶσα γὰρ προφητεία πρὸ τῆς ἐκβάσεως αἴνιγμά ἐστι» (Εἰρηναῖος, Κατὰ αἱρέσ. δ' 26). «Ὅτε ὅμως ἀνέστη, ὁ προφητικὸς λόγος διὰ τῆς ἐκβάσεως καὶ πραγματοποιήσεως διεσαφηνίσθη. Παρομοία περίπτωσις καὶ ἐν Ἰωάν. ιβ' 16. Πρβλ. καὶ Ἰωάννου ιγ 19 καὶ ιδ' 29 («Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε»).*

ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ. *Συνήθως παρ' Ἰωάννῃ ἡ χρῆσις τοῦ ἑνικοῦ ἡ γραφὴ ἀναφέρεται εἰς ὡρισμένον χωρίον τῆς Γραφῆς (πρβλ. Ἰωάν. ι' 35, ιγ' 18, ιθ' 24, 28, 36, 37). Δὲν ἐλλείπουσιν ὅμως καὶ χωρία, ἐν οἷς ὁ ἑνικὸς εὕρηται περιληπτικῶς ὡς ὁ πληθυντικὸς αἱ γραφαί. Ἐνταῦθα ἐὰν ἐκλάβωμεν, ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀναφέρεται εἰς ὡρισμένον χωρίον, τοῦτο, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν Πράξ. β' 31 καὶ ιγ' 35, εἶνε τὸ Ψαλμ. ιε' 10.*

τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ. *Ἐνταῦθα ὁ Ἰησοῦς δὲν ἀναφέρεται εἰς χωρίον τι προφητικὸν τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ μόνον*

(*) Ὁ ὀβολὸς ἦτο ἀρχαῖον νόμισμα ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ ἕκτον τῆς χρυσῆς δραχμῆς.

ΗΘΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Η ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΛΥΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ κινήσεως πρὸς μεταρρύθμισιν τῆς περὶ διαζυγίου νομοθεσίας, ἐσημειώσαμεν, ὅτι ἄνδρες μεγάλου κύρους, διὰ τῆς ἐπικαίρου ἀρθρογραφίας των χαρακτηρίζουν τὴν διάρρηξιν τοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου ὡς ἐναλλαγὴν καὶ ἀνταλλαγὴν συζύγων· ὑποδεικνύουν δὲ ὅτι ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ τηρῇ ἀπαρασαλεύτως τὸ ἀδιάλυτον τοῦ γάμου.

Τὰ δύο αὐτὰ σημεῖα, ὅτι τὸ εὔκολον διαζύγιον καταντᾷ ἐναλλαγὴ συζύγων, καὶ ἄρα εὔσχημος μοιχεία, καὶ ὅτι ὁ γάμος εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀδιάλυτος, χρειάζεται νὰ τὰ ἀναπτύξωμεν ἰδιαιτέρως, διότι ἐκφράζουν τὸ πνεῦμα τῆς περὶ γάμου καὶ διαζυγίου νομοθεσίας τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἄξιον πολλῆς προσοχῆς γεγονός, ὅτι ὁ Κύριος ἐθεώρησε τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξόχως σπουδαῖον, ὥστε νὰ ὁρίσῃ εἰδικὴν περὶ αὐτοῦ νομοθεσίαν. Καὶ εἶναι ὀλέθριον διὰ τὴν οἰκογένειαν γεγονός, ὅτι τὴν νομοθεσίαν ταύτην τοῦ Κυρίου τὴν λησμονοῦν ἢ τὴν ἀγνοοῦν καὶ οἱ σύζυγοι ἐκεῖνοι, ποὺ ὀὲν διέκοψαν μὲν κάθε σχέσιν μὲ τὸν Χριστιανισμόν, ἀλλ' ὅταν συλλάβουν τὴν σκέψιν περὶ διαζυγίου, ἐνδιαφέρονται νὰ μάθουν μόνον τί ὁρίζει περὶ αὐτοῦ ὁ πολιτικὸς νόμος, ὄχι τί παραγγέλλει περὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ὁ νόμος. Διὰ τοὺς τοιούτους λοιπόν, ποὺ ἐνδέχεται νὰ εὑρεθοῦν καὶ μεταξὺ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ παρόντος φύλλου, θὰ ἐχρειάζετο μία σύντομος τῆς νομοθεσίας τοῦ Κυρίου ἀνάπτυξις.

Ἡ πρώτη διάταξις τῆς περὶ ἀδιαλύτου γάμου νομοθεσίας τοῦ Κυρίου ἀνήκει εἰς τὴν περίφημον ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίαν Του, διὰ τῆς ὁποίας ἐνομοθέτησε τὸν τέλειον ἠθικὸν νόμον τοῦ Εὐαγγελίου. Διὰ τοῦ νόμου τούτου ὁ Κύριος, συμπληρῶν τὴν παλαιὰν ἐντολήν, ποὺ ἀπαγορεύει τὴν μοιχείαν, ὥρισε τὴν ἠθικὴν καθαρότητα. Τὴν καθαρότητα δὲ ταύτην ἐγκαθίδρυσεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν καρδίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρώτην πρέπει νὰ ἀνασπασθῇ ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ, ἡ αἰτία ἡ ὁδηγοῦσα εἰς τὴν ἀνηθικότητα, δηλαδὴ ἡ κακὴ ἐπιθυμία, καὶ οὕτω νὰ δημιουργηθῇ ἀληθινὴ ἠθικὴ ζωή. Ἀλλ' εἰς τὴν δημιουργίαν ἠθικῆς ζωῆς μέγα ἐμπόδιον παρενεβάλλετο ἡ περὶ διαζυγίου παλαιὰ διάταξις, τὴν ὁποίαν παρερμηνεύοντες καὶ διαστρέφοντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἄφιναν θύραν ἀνοικτὴν διὰ τὴν παράτασιν τῆς περὶ μοιχείας ἑβδόμης ἐντολῆς· διότι ἡ «κατὰ πᾶσαν αἰτίαν» διάλυσις τοῦ γάμου μεταβάλλει τὸν γάμον εἰς ἐναλλαγὴν συζύγων, καὶ ἄρα ὑπὸ τὸ εὔσχημον ὄνομα τοῦ γάμου διατηρεῖ τὴν μοιχείαν. Περὶ τούτου δὲν ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου διατύπωσις τῆς νομοθεσίας περὶ διαζυγίου: «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται» (Ματθ. 5. 32).

Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τούτων τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ ἑξῆς: Πᾶς ὅστις λύσῃ τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ καὶ ἀπαλλάξῃ τὴν σύζυγόν του ἀπὸ πᾶσαν ὑποχρέωσιν, ποὺ δημιουργεῖ ὁ γάμος, οὕτω δὲ χωρίσῃ καὶ ἀποξενώσῃ αὐτήν, γίνεται εἰς αὐτὴν αἴτιος μοιχείας, τὴν ἐξαναγκάζει νὰ ζῇ πλέον εἰς κατάστασιν ἀνηθικότητος· διότι ἐνῷ ζῇ ὁ ἄνδρας της, αὐτὴ λαμβάνει ἄλλον καὶ συζῇ μὲ ἐκεῖνον, ὁπότε εἶναι πλέον μοιχαλίς. Καὶ ἂν αὐτὸς δὲν λάβῃ ἄλλην ὡς σύζυγον, ἐπεξηγεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, μόνον μὲ τὸ ὅτι τὴν ἐχώρισε, κατέστησεν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ἐγκλήματος μοιχείας. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκεῖνος, ποὺ συνάπτει γάμον μὲ τοιαύτην χωρισμένην γυναῖκα, διαπράττει μοιχείαν. Καὶ καθ' ὅλον τὸν χρόνον, ποὺ συζῇ μὲ αὐτήν, εἶναι μοιχὸς καὶ οὐχὶ σύζυγος, εἶναι ἔνοχος ἀτιμίας καὶ ἀνηθικότητος, καίτοι παρουσιάζεται ὡς σύζυγος διὰ γάμου συνδεδεμένος. Μὴ δὲ μοῦ εἴπῃς—ἐξηγεῖ πάλιν ὁ Χρυσόστομος—ὅτι τὴν ἐπῆρα ἀφοῦ τὴν ἔδιωξεν ἐκεῖνος· διότι καὶ ἐκδιωχθεῖσα μένει σύζυγος τοῦ ἐκδιώξαντος. Καὶ διὰ νὰ μὴ κάμῃ αὐθαδεστέραν τὴν γυναῖκα, ρίπτων ὅλον τὸ βάρος εἰς τὸν ἐκδιώκοντα αὐτὴν ἄνδρα—προσθέτει ὁ αὐτὸς ἱερὸς πατήρ—τῆς ἀπέκλεισε τὰς θύρας τοῦ ἀνδρός, ποὺ θὰ τὴν ἐδέχετο κατόπιν, λέγων, ὅτι ὅποιος πάρῃ εἰς γάμον χωρισμένην γυναῖκα, εἶναι μοιχός. Οὕτω δὲ καὶ μὴ θέλουσαν σωφρονίζει τὴν γυναῖκα, διότι τῆς φράττει τὴν εἴσοδον πρὸς πάντας καὶ δὲν τῆς παρέχει ἀφορμὰς μικροψυχίας. Ὅταν δηλαδὴ μάθῃ ἡ γυναῖκα, ὅτι ἀνάγκη πᾶσα, ἢ νὰ ἔχῃ τὸν ἐξ ἀρχῆς κληρωθέντα σύζυγον, ἢ ὅταν ἐκπέσῃ ἀπὸ τὸ σπίτι ἐκεῖνο, δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλο καταφύγιον, θὰ ἀναγκασθῇ νὰ στέρξῃ τὸν πρῶτον σύζυγον.

Ἀλλ' εἰς τὸν νόμον τοῦτον, τὸν ἀπαγορεύοντα τὴν ἐναλλαγὴν συζύγων καὶ χαρακτηρίζοντα τὴν ἐναλλαγὴν ταύτην ὡς μοιχείαν, θέτει ὁ Κύριος καὶ μίαν ἐξαίρεσιν: «παρεκτὸς λόγου πορνείας». Αὐτὴ μόνη ἡ ἐξαίρεσις ἐπιτρέπει τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου καὶ παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν ἕτερον τῶν συζύγων νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ διαζύγιον. Διότι ἡ ἀτιμία αὕτη προσβάλλει πρωτίστως αὐτὴν τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου, προσβάλλει τὸν Θεόν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου τόσον ἐπίσημον καὶ πανηγυρικὴν ὑπόσχεσιν ἔδωκαν οἱ σύζυγοι κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελέσεως τοῦ μυστηρίου περὶ τῆς ἰσοβίως πιστῆς συζυγίας· ἀτιμάζει καὶ κατισχύνει τὸ πρόσωπον, ποὺ ὑποπίπτει, ἀλλ' ἐπίσης δημιουργεῖ ἀτιμίαν καὶ ὄνειδος εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν οἰκογένειαν, πληγώνει τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην καὶ τιμὴν καὶ καθιστᾷ τὸν βίον ἀβίω-

αὐτὸς ὁ ἴδιος προφητεύει περὶ τῆς ἀναστάσεώς Του. Διατί ὁ Εὐαγγελιστὴς παρεισάγει ἐνταῦθα καὶ τὴν Γραφήν; Κατὰ τὸν Godet *ὁ Εὐαγγελιστὴς θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως πρωτίστως διεφώτισε τοὺς μαθητὰς ἐπὶ τῶν προφητειῶν τῆς Γραφῆς, διὰ μέσου δὲ τῶν κατανοηθεισῶν ἤδη προφητειῶν τούτων ἦλθον εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν καὶ οἱ ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει λεχθέντες λόγοι τοῦ Κυρίου.*

καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, τῷ ἐν τῷ στίχῳ 19. *Ὁ Σιναϊτικός, ὁ Βατικανὸς καὶ ἄλλοι τινὲς ἀναγινώσκουσιν «ὃν εἶπεν».*

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ἐπιστολαὶ καὶ ἐμβάσματα πρὸς κ. ΙΩΑΝ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189 ΑΘΗΝΑΣ (7)

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

τον. Εἶναι ὅμως φανερόν, ὅτι τὴν κατάστασιν αὐτὴν δημιουργεῖ ὄχι τὸ ὀλίσθημα κακῆς ὥρας· διότι τοιοῦτον ὀλίσθημα, τὸ ὁποῖον ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια ἐπανορθώνει καὶ ὁ Θεὸς διαγράφει, δικαιώνων τὸν μετανοήσαντα, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ζητῇ νὰ τὸ ἐκδικηθῇ ὁ ἄνθρωπος. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ καταστάσεως, ποὺ δημιουργοῦν ἰδέαι καὶ ἀντιλήψεις ἔκλυτοι καὶ ἀνήθικοι καὶ διεφθαρμέναι, ὁπότε ὑπὸ τὸ σεμνὸν καὶ τίμιον τοῦ γάμου καὶ τῆς συζύγου ὄνομα κρύπτεται βίος πόρνης ἀδιορθώτου.

Ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην διάταξιν τῆς περὶ ἀδιαλύτου γάμου νομοθεσίας τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποίαν καθώρισε διὰ τοῦ περιφήμου Ἠθικοῦ Νόμου τοῦ Εὐαγγελίου. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη περισσότερον σαφὴς καὶ ἀναντίρρητος.

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. Τελώνου καὶ Φαρισαίου, ις' Λουκᾶ ιη' 10—14).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 241.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. ΛΓ', Β' Τιμοθ. γ' 10—15).
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 628.

ΟΜΙΛΙΑ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1.—Ἡ σημερινὴ περικοπὴ τοῦ Ἀποστόλου εἶνε μέρος τῆς Β' πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς, τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος καὶ θερμουργὸς τοῦ Εὐαγγελίου κήρυξ περὶ τὰ τέλη τῆς ἐπὶ γῆς ζωῆς του. Ἦτο ὁ καιρὸς ποὺ θὰ ἔφευγεν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον του τὸ ἀποστολικὸν ἔπρεπε νὰ συνεχισθῇ. Ποῖος θὰ ἀνελάμβανε τὴν ἱερὰν αὐτὴν ἀποστολήν; Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ὁ Τιμόθεος. Ἦτο πιστὸς μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου ὁ Τιμόθεος, γνήσιον τέκνον τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου καὶ μιμητὴς τοῦ ἁγίου του παραδείγματος. Ἀλλ' ὁ Παῦλος ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον ἐν μέσῳ μυρίων διωγμῶν καὶ κινδύνων. Ὑπέστη παθήματα φοβερά. Ἐδοκίμασε θλίψεις μεγάλας. Ἀντεμετώπισε πολλάκις τὸν θάνατον. Τί λοιπόν; Θὰ ἐξαιρεθῇ τοῦ κανόνος τούτου ὁ Τιμόθεος; ὄχι· θὰ ἀκολουθήσῃ—πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ—ὅπως καὶ μέχρι τώρα, τὸν αὐτὸν δρόμον τῆς Ἀποστολικῆς διακονίας. Τοῦ γράφει λοιπὸν τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ὁ Παῦλος, διὰ νὰ τὸν στηρίξῃ, νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ, νὰ τὸν κάμῃ ἀποφασιστικὸν καὶ ἀκατάβλητον εἰς τοὺς κινδύνους. Καὶ τί τοῦ λέγει; Τοῦ ὑπενθυμίζει, ὅπως ἠκούσαμεν σήμερον, ὅτι ἕως τώρα ἐφάνη πιστὸς ἀκόλουθός του καὶ ἐμιμήθη τὸ παράδειγμά του· τὴν πίστιν, τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν, τὴν καλὴν συμπεριφοράν, τὴν θαρραλέαν διδασκαλίαν, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἀγάπην, τὴν ὑπομονήν. Τοῦ τὰ ὑπενθυμίζει, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν νὰ φέρεται. Τοῦ σημειώνει ἀκόμη ὁ Παῦλος ποίους αὐτὸς διωγμοὺς καὶ παθήματα ὑπέστη ἐκ μέρους τῶν ἀπίστων πανταχοῦ μέν, ἰδιαιτέρως ὅμως εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὸ Ἰκόνιον, τὰ Λύστρα τῆς Μ. Ἀσίας καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ὁ Κύριος τὸν ἔσωσε. Καί, τέλος, τοῦ προαναγγέλλει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ μέγας Ἀπόστολος εἶχε βγάλει ὡς συμπέρασμα δι' ὅλους τοὺς πιστούς, ἀπὸ τὴν ἰδικήν του πολύμοχθον καὶ πολυβασανισμένην ἀποστολικὴν ζωήν. «Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον πλανῶντες καὶ πλανώμενοι». Ἰδοὺ μία ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ σημειώσῃ καλὰ ὁ Τιμόθεος, ἀλλὰ καὶ κάθε Χριστιανός, καὶ ὅλοι μας. Διότι ἔτσι εἶνε ὁ κόσμος αὐτός. Καὶ αὐτὸ θὰ συμβαίνῃ πάντοτε εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Οἱ δίκαιοι, οἱ εὐσεβεῖς, αὐτοὶ ποὺ θέλουν νὰ ζήσουν μὲ πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, θὰ πάσχουν, θὰ ὑποφέρουν, θὰ καταδιώκωνται. Καὶ οἱ ἀσεβεῖς, οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι, αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀδικίαν καὶ πᾶσαν ἀνομίαν ἀχώριστον σύντροφον τῆς ζωῆς των, θὰ προοδεύουν, θὰ ἀναδεικνύωνται, θὰ προκόπτουν. Τὸ λέγει ὁ Ἀπόστολος. Καὶ τὸ βεβαιώνει ἡ καθημερινὴ πεῖρα. Ἀνάποδα πράγματα, θὰ εἴπῃς. Μὴ σκανδαλίζεσαι ὅμως, Χριστιανέ μου, καὶ μὴ ἀπορῇς. Ἡ προκοπὴ τῶν ἁμαρτωλῶν δὲν εἶνε πραγματικὴ προκοπή. Ἔτσι τὴν παίρνουν αὐτοὶ καὶ ἔτσι τὴν νομίζουν καὶ οἱ ἄλλοι ποὺ τοὺς βλέπουν καὶ τοὺς ζηλεύουν. Ξεγελοῦν ὅμως τὸν ἑαυτόν των, ξεγελοῦν καὶ τοὺς ἄλλους. Διότι εἶνε μαύρη καὶ σκοτεινὴ προκοπή· «προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χ ε ῖ ρ ο ν», λέγει ὁ Ἀπόστολος· εἶνε προκοπὴ εἰς τὸ κ α κ ό ν, δηλαδὴ ὄλεθρος καὶ καταστροφὴ καὶ ἀπώλεια· διότι ἐκεῖ ὁδηγεῖ ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ ἁμαρτία. Τί τὴν θέλεις αὐτὴν τὴν προκοπήν; Μὴ ζηλεύῃς λοιπόν. Ἀλλὰ καὶ μὴ σκανδαλίζεσαι καὶ ἀπορῇς, ὅταν βλέπῃς τοὺς εὐσεβεῖς νὰ πάσχουν. Κόσμος ἀνομίας καὶ κακίας εἶνε ὁ κόσμος αὐτός. Εἶνέ ποτε δυνατὸν ἡ ἀδικία νὰ ἀγαπήσῃ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἡ κακία νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀρετήν; Ἔπειτα, ἡ ἀρετὴ καὶ τὸ καλὸν παράδειγμα τῶν εὐσεβῶν εἶνε ἕνας ἔλεγχος καὶ μία διαμαρτυρία πρὸς τοὺς ἀσεβεῖς καὶ πονηροὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν ἁμαρτωλὴν ζωήν των. Περιμένεις νὰ ἀνεχθοῦν τὸν ἄφωνον αὐτὸν ἔλεγχον; Νομίζεις ὅτι θὰ ὑποχωρήσουν; Ὄχι. Θὰ ἐξαναστοῦν. Θὰ φρυάξουν. Καὶ θὰ καταδιώξουν τὸν δίκαιον. Φυσικὸν καὶ ἐπόμενον εἶνε αὐτό. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον κατεδιώχθησαν οἱ Προφῆται, κατεδιώχθησαν οἱ Ἀπόστολοι, κατεδιώχθησαν πάντες οἱ Ἅγιοι, κατεδιώχθη καὶ ἐθανατώθη σκληρῶς ὁ ἅγιος τῶν ἁγίων, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ὑπὸ Ἀρχιμ. *Σεραφεὶμ Παπακώστα.*

Ἡ ἔκδοσίς μας αὕτη εἶνε ἀφιερωμένη εἰς σύντομον ἐξήγησιν τῶν ἐν τῇ θείᾳ Λειτουργίᾳ λεγομένων καὶ τελουμένων. Οὕτω κατόπιν εἰσαγωγῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξηγεῖται τί εἶνε ἡ προσευχὴ καὶ τί εἶνε ἡ θ. Λειτουργία, παρατίθεται ὁλόκληρον τὸ κείμενον τῶν τριῶν ἐν χρήσει Λειτουργιῶν, ἤτοι τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Βασιλείου καὶ τῆς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων. Ἀπέναντι τοῦ κειμένου ὑπάρχει σύντομος ἑρμηνεία, ἡ ὁποία δίδει πλήρες τὸ νόημα ὅλων τῶν αἰτήσεων, ἐκφωνήσεων καὶ εὐχῶν. Οὕτω ὁ Χριστιανός, ὁ παρακολουθῶν τὴν θ. Λειτουργίαν, βοηθεῖται σπουδαίως εἰς τὴν κατανόησιν αὐτῆς, ὥστε νὰ μετέχῃ τῆς θείας λατρείας ἐν ἐπιγνώσει καὶ ν' ἀποκομίζῃ ἐξ αὐτῆς ὑψίστην πνευματικὴν ὠφέλειαν.

Τὸ ἔργον ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 360 μικροτάτου σχήματος καὶ τιμᾶται πανόδετον δρ. 15. Προστίθενται ταχυδρομικὰ ἐπὶ συστάσει Ἐσωτερικοῦ δρ. 7, Ἐξωτερικοῦ δρ. 20. Πᾶσα παραγγελία μετὰ τῆς ἀξίας στέλλεται πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον ἡ «Ζωή», Ἱπποκράτους 3, Ἀθήνας (1).

Ἂς τὸ εἰξεύρωμεν λοιπόν. Καὶ ἂς τὰ πάρωμεν ἀπόφασιν. Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον δὲν θὰ εὕρωμεν ἀναπαύσεις καὶ χαρὰς καὶ ἀπολαύσεις. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ζήσωμεν ὡς καλοὶ Χριστιανοί, μὲ δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην, ἂς γνωρίζωμεν ὅτι θλίψεις καὶ κατατρεγμοὶ καὶ ἐμπαιγμοὶ καὶ θάνατοι ἀκόμη μᾶς περιμένουν. Αὐτὸς εἶνε ὁ κλῆρος τῶν δικαίων. Αὐτὸς ὁ δρόμος τοῦ καθήκοντος. Αὐτὴ ἡ πορεία τῆς αἰωνίου καὶ ἐνδόξου ζωῆς. Τί θὰ κάμωμεν; Θὰ λιποτακτήσωμεν; Θεὸς φυλάξοι. Πρέπει νὰ μείνωμεν μέχρι θανάτου πιστοί, ὅπως παραγγέλλει ὁ ἀπόστολος Παῦλος σήμερον εἰς τὸν Τιμόθεον.

2.—Διότι, πράγματι, ἀφοῦ τοῦ προεῖπε τοὺς διωγμοὺς ποὺ πρόκειται νὰ ὑποστῇ ὡς πιστὸς διάκονος τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ ἀπευθύνει αὐτὴν τὴν πατρικὴν προτροπήν. «Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». Ὦ Τιμόθεε, ἐγὼ ὁ Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ σὲ ἐδίδαξα τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Τὸ εἰξεύρεις αὐτό. Καὶ ἀπὸ τὰ μικρά σου χρόνια γνωρίζεις τὰ ἱερὰ γράμματα. Αὐτὰ θὰ σὲ κάμουν σοφόν. Αὐτὰ θὰ σὲ ἀναδείξουν πιστὸν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Αὐτὰ θὰ σὲ ὁδηγήσουν εἰς τὴν σωτηρίαν. Μεῖνε, λοιπόν, πιστός· πιστὸς εἰς ὅσα ἔμαθες, πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον, πιστὸς καὶ τίμιος εἰς τὴν ἱεράν σου ἀποστολήν, μέχρι θανάτου πιστός.

Ναί, ὁ Θεὸς εἰμπορεῖ νὰ σώζῃ τοὺς πιστούς του ἀνθρώπους ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς καὶ τοὺς κατατρεγμοὺς τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων. Τοὺς ἀφίνει ὅμως πολλάκις νὰ ὑποφέρουν, διὰ νὰ δοκιμάζεται ἡ πίστις των, νὰ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πραγμάτων ἡ καρτερία καὶ ὑπομονή των. Ἀλλά, διὰ νὰ μένῃ κανεὶς σταθερὸς εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν, εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ τὰ ἱερὰ γράμματα· νὰ τὰ γνωρίζῃ καλά· νὰ τὰ γνωρίζῃ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας. Ἂς τὸ προσέξωμεν ὅλοι αὐτό, ἰδιαιτέρως ὅμως οἱ γονεῖς. Πατέρες καὶ μητέρες, τί γίνονται τὰ παιδιά σας; Αὔριον θὰ μεγαλώσουν καὶ θὰ ἐξέλθουν εἰς τὴν κοινωνίαν. Θὰ ἀντικρύσουν τότε τὸ κακόν. Θὰ συναντήσουν τὴν ἀσέβειαν. Θὰ δοκιμάσουν τοὺς πειρασμοὺς τῆς ἁμαρτίας. Θὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐμπαιγμοὺς καὶ εἰρωνείας ἡ πίστις καὶ ἡ εὐσέβειά των. Τί θὰ γίνῃ τότε; Θὰ μείνουν πιστοὶ ἢ θὰ πετάξουν τὰ ὅπλα; Θὰ κρατήσουν ὑψηλὰ τὴν ἁγνότητα τῆς ψυχῆς των ἢ θὰ ποδοπατήσουν τὰς οἰκογενειακάς των παραδόσεις; Φόβος ὑπάρχει νὰ γίνῃ τὸ δεύτερον καὶ κίνδυνος μέγας, ποὺ πρέπει νὰ σᾶς τρομάζῃ. Δὲν θὰ τὰ κρατήσῃ τότε ἡ μόρφωσις τοῦ κόσμου καὶ ὁ ὁδηγὸς τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς. Τὰ ἱερὰ γράμματα θὰ τὰ φωτίσουν. Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θὰ τὰ κρατήσῃ ἀπὸ τὴν πτῶσιν καὶ τὴν καταστροφήν. Διδάξατέ τα λοιπὸν τὰ ἱερὰ γράμματα, ὅπως ἐδίδαξαν τὸν Τιμόθεον οἱ γονεῖς του. Στείλετέ τα εἰς τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα νὰ ἀκούσουν περισσότερα καὶ νὰ ποτισθοῦν μὲ τὰ νάματα τῆς ἁγιωτάτης μας Θρησκείας, ὅπως ἔστειλαν τὸν Τιμόθεον οἱ γονεῖς του εἰς τὸν ἀπόστολον Παῦλον. Τώρα στείλετέ τα, ποὺ εἶνε μικρά, καὶ εἶνε ἁπαλὴ ἡ ψυχή των καὶ ριζώνει βαθύτερα τὸ καλὸν καὶ ἡ πίστις. Τώρα διδάξατέ τα τὰ ἱερὰ γράμματα, διὰ νὰ μείνουν σταθεροὶ μέσα εἰς τὸν κόσμον τῆς ἀνομίας, νὰ κρατήσουν καλὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐσέβειαν, νὰ ἔχετε δὲ καὶ σεῖς αἰώνιον καὶ ἀθάνατον καύχημα πλησίον τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἔχουν τώρα οἱ γονεῖς τοῦ ἀποστόλου Τιμοθέου.

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΥΠΑΚΟΗ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Κάθε παιδὶ πρέπει νὰ σέβεται τοὺς καλοὺς γονεῖς του. Αὐτὸ θέλει καὶ αὐτὸ διατάσσει ὁ Θεός· «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου». Ἅμα ἕνα παιδὶ σέβεται τοὺς γονεῖς του, μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο σέβεται καὶ τὸν Θεόν, τὸν μεγάλον Πατέρα μας. Ἅμα ὅμως δὲν σέβεται τοὺς γονεῖς του, μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο εἶνε σὰν νὰ περιφρονῇ καὶ τὸν Θεόν μας. Φαντασθῆτε λοιπὸν πόσο μεγάλη ἁμαρτία εἶνε νὰ μὴ σέβεται ἕνα παιδὶ τοὺς γονεῖς του!

Καὶ πῶς θὰ δείξῃ κανεὶς σεβασμὸ στοὺς γονεῖς του; Αὐτὸ πιστεύω τὸ καταλαβαίνει κάθε παιδί. Τότε μόνον εἰμπορεῖ νὰ εἰπῇ ὅτι σέβεται τοὺς γονεῖς του, ὅταν δίνῃ μεγάλη προσοχὴ εἰς ὅσα τοῦ λέγουν οἱ γονεῖς καὶ ὑπακούῃ εἰς ὅσα τὸ συμβουλεύουν καὶ τὸ διατάσσουν. Λέγει ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα· «κάμε τοῦτο, παιδί μου». Πρέπει λοιπὸν σὺ νὰ τὸ κάμῃς ἀμέσως. Ἄλλοτε παραγγέλλουν· «μὴ τὸ κάνῃς αὐτό, παιδί μου». Ἀμέσως λοιπὸν πρέπει νὰ παύσῃς νὰ τὸ κάνῃς. Καὶ ὅταν οἱ γονεῖς σὲ χρειάζωνται καὶ σὲ φωνάζουν, πρέπει νὰ τρέχῃς ἀμέσως κοντά των καὶ νὰ ἐκτελῇς ὅ,τι σοῦ λέγουν. Ἔτσι λέγει καὶ ἕνα ὡραῖο ποιηματάκι·

Ποτέ, ἂν οἱ γονεῖς σὲ κράζουν,
ἀπρόθυμος μὴ εὑρεθῇς,
καὶ κάμε ὅ,τι σὲ προστάζουν
μετὰ χαρᾶς καὶ παρευθύς.

Εἶνε ὅμως πολλὰ παιδιὰ ποὺ δὲν ἀκοῦνε τοὺς γονεῖς των. Οἱ γονεῖς τὰ συμβουλεύουν, καὶ αὐτὰ δὲν δίνουν καμμία προσοχή. Οἱ γονεῖς διατάσσουν, καὶ αὐτὰ ἀδιαφοροῦν. Δὲν ἐννοοῦν νὰ προσέξουν εἰς ὅσα λέγει ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα. Δὲν ἐννοοῦν νὰ ὑπακούσουν καὶ νὰ ἐκτελέσουν αὐτὸ ποὺ διατάσσουν ἐκεῖνοι. Ἐννοοῦν νὰ κάνουν πάντοτε ὅ,τι ἀρέσει σ' αὐτὰ καὶ ὄχι ὅ,τι διατάσσει ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα. Ἔτσι οἱ καλοὶ γονεῖς των στενοχωροῦνται, ἀγανακτοῦν, πικραίνονται. Καὶ πολλαῖς φοραῖς ἀναγκάζονται νὰ φωνάξουν καὶ νὰ μαλλώσουν καὶ νὰ φοβερίσουν καὶ νὰ τιμωρήσουν τὸ παιδί των. Καὶ τότε ὅλη ἡ οἰκογένεια γίνεται ἄνω κάτω. Ἄλλος εἶνε θυμωμένος, ἄλλος φωνάζει, ἄλλος κλαίει, καὶ εὑρίσκονται ὅλοι σὲ ἀνησυχία καὶ στενοχωρία. Καὶ διατί ὅλα αὐτά; Διότι τὸ παιδὶ δὲν θέλει νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς γονεῖς του, ἀλλὰ κάνει ὅ,τι θέλει αὐτό.

Ἀλλὰ σκεφθῆτε λιγάκι, παιδιά. Ὅταν ὁ Θεὸς διατάσσῃ νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ὑπακούετε τοὺς γονεῖς σας, τὸ διατάσσει αὐτὸ διὰ τὸ καλό σας. Ὅταν ὑπακούετε εἰς τοὺς γονεῖς σας, ἡ ὠφέλεια εἶνε ἰδική σας. Διότι οἱ γονεῖς σας εἰξεύρουν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα εἰξεύρετε ἐσεῖς. Εἶσθε ἀκόμη μικροὶ καὶ δὲν καταλαβαίνετε πολλὰ πράγματα. Δὲν καταλαβαίνετε τί εἶνε καλὸ καὶ τί εἶνε κακό. Δὲν εἰξεύρετε ποίους καὶ πόσους κινδύνους διατρέχει ἡ ὑγεία σας, ἡ ζωή σας καὶ ἡ ψυχή σας. Οὔτε εἰμπορεῖτε μόνοι σας νὰ φροντίσετε διὰ τὴν τροφή σας, διὰ τὰ ροῦχά σας, διὰ τὴν μόρφωσί σας. Ὅλα αὐτὰ τὰ εἰξεύρουν οἱ γονεῖς σας. Ὅταν λοιπὸν διατάσσουν κάτι, αὐτὸ εἶνε διὰ τὴν ἰδική σας ὠφέλεια. Δι' αὐτό, ἅμα δὲν ἀκούετε τοὺς γονεῖς σας, κάνετε κακὸ εἰς τὸν ἑαυτό σας. Μὲ τὴν παρακοὴ ζημιώνετε πρὸ πάντων τὸν ἑ-

αυτόν σας. Σημειώσατε δὲ καλά, ὅτι παιδιὰ ποὺ δὲν ἐννοοῦν νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς γονεῖς των, χάνουν πολλὰ πράγματα. Χάνουν τὴν ἀγάπη τῶν γονέων των. Διότι οἱ γονεῖς δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἀγαποῦν πολὺ ἕνα παιδὶ ποὺ δὲν τοὺς σέβεται καὶ δὲν τοὺς ὑπακούει, ἀλλὰ τοὺς πικραίνει καὶ τοὺς στενοχωρεῖ. Ἀλλὰ τὸ χειρότερο ἀπὸ ὅλα εἶνε ὅτι τὰ παρήκοα παιδιὰ χάνουν καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ μεγάλου Πατέρα μας, τοῦ ἀγαθοῦ Θεοῦ. Ὁ μεγάλος Θεός μας δὲν εἰμπορεῖ ποτὲ νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ προστατεύῃ ἐκεῖνον ποὺ δὲν σέβεται τοὺς γονεῖς του, ἐκεῖνον ποὺ παρακούει τὴν ἰδική του διαταγή. Διότι, τί διέταξε ὁ Θεός; «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου». Ὅταν λοιπὸν ἐσὺ δὲν θέλῃς νὰ φυλάξῃς τὴ διαταγὴ αὐτὴ τοῦ Θεοῦ, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃς τὴν ἀγάπη του καὶ τὴν προστασία του; Καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς τὴν ἀγάπη καὶ τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ προκόψῃς;

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἡ θλῖψις τῆς Μερκίας δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μετρηθῇ οὔτε ἀπὸ τὰ λόγια της οὔτε ἀπὸ τὸν τρόπον της. Μετὰ τοὺς γονεῖς της εἶχεν ἀγαπήσει τὸν γέροντα Φάβιον καὶ ἡ καρδία της ἐπονοῦσεν ὑπερβολικά, διότι ἀπεχωρίσθη ἀπὸ αὐτόν. Ἐν τούτοις ἐνδομύχως ηὐχαρίστει καὶ τὸν Μᾶρκον διὰ τὸν ἀνδροπρεπῆ σεβασμόν του πρὸς τὴν θλῖψίν της καὶ τὴν εὐγενῆ συμπεριφοράν του πρὸς τὸν ἀποθνήσκοντα Φάβιον καὶ τοὺς πληγωμένους ἀδελφούς. Ἦτο δυνατὸν νὰ ἦτο αὐτὸς ὁ ἀκόλαστος Μᾶρκος, περὶ τῶν κακῶν πράξεων τοῦ ὁποίου τόσα εἶχεν ἀκούσει καὶ ἀπὸ τὴν φαυλότητα τοῦ ὁποίου τὴν εἶχαν συμβουλεύσει νὰ ἀπέχῃ; Ἀσφαλῶς δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι τόσον κακός, ὅσον τὸν ἐφαντάζετο. Ὑπῆρχεν εἰς αὐτὸν κάποια εὐγένεια, ἡ ὁποία δὲν ἠμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὰ βλέμματα τῆς κόρης, ὅσον καὶ ἂν ἦτο αὕτη ἀσυνήθιστος εἰς τὴν ἐπαφὴν μὲ τὸν κόσμον καὶ τὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν της.

Ὁ Μᾶρκος ἐσκέπτετο, τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ μὲ τὴν κόρην ἐκείνην. Ἠμποροῦσε νὰ ἀφήσῃ τὴν τρυφεράν, τὴν λευκὴν αὐτὴν ὕπαρξιν εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ ἄθλια δωμάτια τῆς δημοσίας φυλακῆς; Ἄ, ὄχι. Ἐξηγείρετο κατὰ τῆς σκέψεως αὐτῆς. Ἀλλὰ πάλιν, τὸ καθῆκόν του; Τὸ καθῆκον τοῦ ἐπέβαλλε νὰ κρατήσῃ τὴν κόρην καὶ τοὺς φίλους της εἰς τὴν φυλακήν, μέχρις ὅτου γνωσθῇ ἡ θέλησις τοῦ Νέρωνος. Εἶχεν ἀπόλυτον ἐξουσίαν νὰ ἐξοντώσῃ τὰ «μιαρὰ ζωύφια»—καὶ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς λέξεως αὐτῆς, τὴν ὁποίαν τόσας φορὰς εἶχεν ἀκούσει προφερομένην διὰ τοὺς παραδόξους ἐκείνους ἀνθρώπους, τοὺς Χριστιανοὺς δηλαδή, ἐχαμογέλασε, διότι τοῦ ἐφαίνετο τόσον κωμικὴ καὶ ἀκατάλληλος—ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἐξουσίας αὐτῆς. Καὶ ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἀπολύσῃ. Εἶχε δώσει ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Τιγγελιανόν, ὅτι θὰ ἦτο ὑπόλογος εἰς τὸν Καίσαρα διὰ τὴν ἀσφαλῆ φύλαξίν των καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀθετήσῃ τὸν λόγον του. Ὁ λόγος τῆς τιμῆς του ἦτο ἐγγύησις. Ἐν τούτοις δὲν θὰ ἔβαζε τὴν Μερκίαν εἰς τὰ κελλιὰ τῆς κοινῆς φυλακῆς. Ὄχι· θὰ τὴν ἐγκαθίστα εἰς τὸ μέγαρόν του, μέχρις ὅτου θὰ ἔβλεπε τὸν Νέρωνα καὶ θὰ τὸν παρεκίνει νὰ τὴν συγχωρήσῃ.

Διὰ τὴν Μερκίαν λοιπὸν διετέθη ἕνα διαμέρισμα τοῦ οἴκου τοῦ Μάρκου. Ἀλλὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς αὐλῆς ἀκριβῶς εὑρίσκοντο τὰ κελλιά, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα εἶχαν ἐγκλεισθῇ οἱ φίλοι της. Μέσα εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτὸς ἡ κόρη ἠμποροῦσε νὰ τοὺς ἀκούῃ νὰ ψάλλουν τοὺς ὕμνους των καὶ μετεῖχε καὶ αὐτή, ἔστω καὶ μακρόθεν, εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τὰς δοξολογίας των.

Ὁ νεαρὸς Στέφανος, κατόπιν εἰδικῆς διαταγῆς τοῦ Μάρκου, εἶχε τύχει πάσης περιποιήσεως καὶ γρήγορα ἀνελάμβανεν ἀπὸ τὰς πληγὰς τοῦ μαρτυρίου, ποὺ εἶχεν ὑποστῆ. Ἀκόμη ὅμως ὑπέφερεν ἀπὸ δυνατοὺς πόνους, εἶχε πυρετὸν καὶ τὰ νεῦρά του ἦσαν πολὺ ἐξησθενημένα. Ἀλλ' εἶχε τὴν ἐλαστικότητα τῆς νεότητος, ἡ ὁποία θὰ τὸν ὑπεβοήθει εἰς τὴν ἀνάρρωσίν του.

Ὁ Μᾶρκος, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἡ Μερκία εἶχεν ὅ,τι τῆς ἐχρειάζετο καὶ ἀφοῦ ἐνεπιστεύθη τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους εἰς τοὺς φρουρούς, ἀπεσύρθη εἰς τὰ δωμάτιά του. Τὸ περισσότερον μέρος τῆς νυκτὸς τὸ ἐπέρασε σκεπτόμενος τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας καὶ τὴν καταπληκτικὴν μεταβολὴν τῶν αἰσθημάτων του.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Βερενίκη ἐπέρασεν ἀνήσυχον νύκτα. Ὁ νοῦς της ἦτο ἀπησχολημένος μὲ τὰς διαδόσεις, ποὺ εἶχεν ἀκούσει περὶ τῆς Χριστιανῆς ἐκείνης κόρης, τῆς Μερκίας. Ὁ Μᾶρκος, καθὼς ἤξευρε πολὺ καλά, δὲν ἦτο ὑπερβολικὰ λεπτός, ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ γυναικῶν, αὐτὴ δὲ ἐγνώριζε τόσον βαθειὰ τὰ ἤθη καὶ τὴν ἠθικὴν τῆς ἐποχῆς της, ὥστε νὰ μὴ φοβῆται ραδιουργίας ἐκ μέρους ἐκείνου. Ἐφ' ὅσον ἡ καρδιά του δὲν εἶχεν ἐπηρεασθῆ, αὐτὴ δὲν ἐνδιεφέρετο καὶ τόσον. Ἄλλως τε ἦτο γελοῖον νὰ ζητῇ κανεὶς ἀγνότητα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπῆρχεν εἰς κανένα ἡ ἀρετὴ αὐτή, δὲν ἐξετιμᾶτο—τοὐλάχιστον εἰς τὴν Ρώμην.—Τοὐναντίον ἐθεωρεῖτο ὡς δεῖγμα θηλυπρεπείας καὶ ἀδυναμίας. Ἕνεκα τούτου αἱ πολλαὶ παρεκτροπαί, αἱ ὁποῖαι μὲ τόσην ἐλευθερίαν ἀπεδίδοντο εἰς τὸν Μᾶρκον, ἐλάχιστα τὴν ἐπηρέαζαν. Ἐν τούτοις κάτι, τὸ ὁποῖον παρετήρησεν εἰς τὸ ὕφος του, τῆς ἐνέβαλε τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι τὸ αἴσθημά του πρὸς τὴν Χριστιανὴν ἐκείνην κόρην δὲν ὡμοίαζε πρὸς τὸ αἴσθημα, ποὺ εἶχεν αὐτὸς πρὸς τὰς ἄλλας γυναῖκας, τὰς ὁποίας συνανεστρέφετο. Ἡ σκέψις αὐτὴ ἐτάραξε καὶ ἠρέθισε τὴν Βερενίκην, ἡ ὁποία ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ κρεββάτι της τὸ πρωΐ μὲ διάθεσιν κάθε ἄλλο παρὰ εὐχάριστον.

Κατὰ καιροὺς ἡ Βερενίκη ἦτο δύστροπος, ἀλλ' εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εἰδικῶς ἦτο ὑπερβολικὰ τοιαύτη, ὅπως ἀντελήφθησαν οἱ ὑπηρέται της καὶ οἱ δοῦλοί της, εἰς βάρος των πάντοτε. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ εἶχε τοὺς κατασκόπους της καὶ τοὺς πράκτοράς της, οἱ ὁποῖοι τῆς ἀνεκοίνωναν ὅλας τὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους τοῦ Μάρκου, μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, διὰ νὰ φαίνωνται ὅτι ἐκτελοῦν πιστῶς τὴν ὑπηρεσίαν των· συχνὰ τῆς ἀνέφεραν πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος δὲν εἶχε πράξει καὶ οὐχὶ σπανίως τῆς ἀνεκοίνωναν ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος οὔτε εἶχεν ὀνειρευθῆ κἂν νὰ εἴπῃ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ προσεπάθουν νὰ λάβουν ὅσον τὸ δυνατὸν καλυτέραν ἀμοιβήν.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ παιδεία.

Ἡ μεγάλη σπουδαιότης τοῦ ζητήματος τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπ' αὐτοῦ. Εἴχομεν σημειώσει εἰς προηγούμενα φύλλα πόση σημασία ἀποδίδεται σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ παρέχῃ τὸ Σχολεῖον, καὶ μὲ πόσην εὐκολίαν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἀκόμη καὶ θρησκευτικὴ μετεκπαίδευσις τῶν διδασκάλων, διὰ νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν.

Ἀλλ' ἐὰν ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις εἰς ἄλλας χώρας δύναται νὰ εἶναι κᾶτι τὸ ἀόριστον καὶ ἄνευ περιεχομένου, δὲν δύναται νὰ μείνῃ τοιοῦτον εἰς τὴν Ἀγγλίαν μὲ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα. Ἐξετάζεται λοιπὸν ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς τοῦ παιδιοῦ, διὰ νὰ ρυθμισθῇ καὶ ἡ θρησκευτικὴ διδασκαλία. Καὶ ἰδοὺ τί γράφεται περὶ τούτου.

«Τὸ θεμελιῶδες ζήτημα διὰ τοὺς παιδαγωγοὺς εἶναι νὰ ἀποφασίσουν—καὶ ἐὰν θελήσουν νὰ προσέξουν εἰς τοῦτο δύνανται κάλλιστα ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ πλείστας τῶν πολυμηχάνων ἐρευνῶν των διὰ τὴν ἐφεύρεσιν νέων μεθόδων—ποίου εἴδους νέους ἔχουν ἀνάγκην νὰ μορφώσουν. Τοῦτο δὲ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ φρόνημα, τὸ ὁποῖον ἔχουν περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χριστιανικὴ Πίστις διδάσκει, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἱδρυτοῦ της, ὅτι ἡ ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἔγινε διὰ νὰ ἴδῃ τὸν Θεὸν καὶ πᾶς ἀνθρώπινος θεσμὸς ὑφίσταται διὰ νὰ προαγάγῃ τὸν σκοπὸν τοῦτον.

»Δὲν ὑπάρχει ἐχθρότης πρὸς τὴν θρησκείαν—πράγματι, ἡ πλειονότης τῶν συγγραφέων φαίνονται νὰ εἶναι βαθέως εὐσεβεῖς—ἀλλ' ἀπουσιάζει σχεδὸν πλήρως ἡ γνῶσις τῆς ἀληθοῦς σημασίας τῆς θρησκείας· καὶ συνεπῶς ὑπάρχει γελοία ἔλλειψις μιᾶς σαφοῦς ἀντιλήψεως περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς παιδείας. Τὰ δημόσια σχολεῖα φαίνεται ὅτι ἐγκατέλειψαν τὴν προσπάθειαν νὰ προμηθεύουν τοὺς ὁδηγούς, τῶν ὁποίων ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκην. Τὰ σχολεῖα ἔπαυσαν νὰ προηγοῦνται καὶ κατήντησαν νὰ ἀρέσκωνται νὰ ἀκολουθοῦν· δὲν παράγουν προφήτας, ἀλλὰ προμηθευτάς.

»Δυνάμεθα νὰ προείπωμεν μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι δὲν θὰ ἀποκτήσουν ποτὲ τὴν ἀρχηγίαν τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους, ἐὰν δὲν ἀνακτήσουν κάποιαν ἀντίληψιν περὶ τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ δὲν θὰ ἀσκήσουν ποτὲ τὴν ἀρχηγίαν ταύτην ὀρθῶς, ἐὰν δὲν ἀνακτήσουν τὴν χριστιανικὴν ἄποψιν, ὅτι προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν. Διότι αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς ἀληθείας δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ ἕνα μόνιμον καθίδρυμα».

Διὰ τὴν παιδοκτονίαν.

Ἐξ ἀφορμῆς ἑνὸς ἐγκλήματος παιδοκτονίας, κατὰ τὸ ὁποῖον δύο χωρικοὶ εἰς ἕνα χωρίον τῆς Θεσσαλονίκης ἐφόνευσαν τὸ ἐκ παρανόμου ἔρωτος τέκνον των, ἔχον ἤδη ζωὴν εἴκοσι πέντε ἡμερῶν, σοβαρὰ ἐφημερὶς ἐσχολίασε τὸ πολλαπλοῦν τοῦτο ἔγκλημα: τὸν παράνομον ἔρωτα, τὸν φόνον, τὴν ἔλλειψιν στοργῆς πρὸς τὸ βρέφος. Ἐτόνισε δὲ καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην «ἀληθοῦς σταυροφορίας διὰ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ψυχικὴν ἀνασυγκρότησίν μας».

Ἀλλοίμονον! Τὸ ἔγκλημα τῶν χωρικῶν τῆς Θεσσαλονίκης δὲν εἶναι τὸ μόνον δεῖγμα τῆς ἀποξηράνσεως τοῦ φίλτρου ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν γονέων. Διότι φονεύονται σήμερον εἰς τὰς πόλεις διὰ τῶν ἐκτρώσεων τόσα τέκνα, καὶ μάλιστα ἐκ νομίμου γάμου, ὥστε φρίττει κανεὶς διὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν παιδοκτόνων γονέων. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶναι ἀγράμματος χωρικὴ ἡ διαπράττουσα τὸ ἔγκλημα τῆς παιδοκτονίας, διὰ νὰ σκεπάσῃ τὴν παρεκτροπήν της. Δύναται νὰ εἶναι κυρία τῶν πόλεων, ποὺ ἐσπούδασε, ποὺ ἀξιοῖ τίτλους πολιτισμένης, ποὺ «γιγουράρει» εἰς τὰ σαλόνια καὶ τὰ κέντρα, καὶ ὅμως ἔχει φονεύσει πλείονα τοῦ ἑνὸς παιδιά της!

Τὸ ὅτι αὐτὴ προφθάνει καὶ τὰ φονεύει προτοῦ γεννηθοῦν καὶ γίνουν εἴκοσι πέντε ἡμερῶν, αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι εἶναι...«πολιτισμένη»! εἰς τὸ ὅτι ἔχει εὔκολα τὰ τεχνητὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἰατροί, ὄχι ὀλιγώτερον ἐγκληματίαι, σπεύδουν νὰ γίνουν συνεργοὶ τῶν φόνων. Αὐτὴ δυστυχῶς εἶναι ἡ πραγματικότης.

Διδάγματα ἐκ τῶν ἀριθμῶν.

Οἱ ξηροὶ ἀριθμοὶ τῶν στατιστικῶν διδάσκουν πολλάκις πράγματα πολὺ ἐνδιαφέροντα. Πολλοὺς τοιούτους ἀριθμοὺς παρουσίασαν οἱ στατιστικοί, διὰ νὰ δείξουν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου. Ἄξιος δὲ προσοχῆς ἰδιαιτέρας εἶναι καὶ ὁ ἑξῆς: Ὁ πόλεμος οὗτος, δι' ἑκάστην ὥραν ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς μέχρι σήμερον, ἐστοίχισεν 20.000 δολλάρια, δηλαδὴ 2.240.000 δραχμάς!

Καὶ τὸ δίδαγμα ἐκ τῶν ἀριθμῶν τῆς τρομακτικῆς αὐτῆς δαπάνης ἔρχεται φυσικόν: Ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος ἐδοκίμασε τί στοιχίζει εἰς χρῆμα, εἰς φόβους, εἰς ποικίλην κακοπάθειαν, εἰς αἷμα καὶ ἀπώλειαν ὁ βίος ὁ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ δοκιμάσῃ πλέον καὶ τὸν βίον πλησίον τοῦ Χριστοῦ; Βεβαιότατα. Καὶ θὰ ἴδῃ τότε ὅτι, ἐὰν ὁ βίος τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἁμαρτίας εἶναι τόσον δαπανηρὸς καὶ ἐξαντλητικός, ὁ βίος τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς εἶναι πάντοτε ὠφέλιμος, εἶναι σωτήριος.

Ἡ Ἐπιστήμη καὶ τὰ θαύματα.

Ὁ διάσημος σύγχρονος βιολόγος καὶ ἰατροφιλόσοφος Ἀλέξ. Καρρέλ, εἰς τὸ περίφημον σύγγραμμά του: «ὁ ἄνθρωπος, οὗτος ὁ ἄγνωστος», ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ ἄλλοτε μετεφέραμεν εἰς τὴν παροῦσαν στήλην ἐνδιαφερούσας περικοπάς, δὲν παρέλειψε καὶ τὸ ζήτημα τῶν διὰ θαύματος θεραπειῶν, τὰς ὁποίας προκαλεῖ ἡ πίστις καὶ ἡ προσευχή. Σημειοῦμεν ἀκολούθως τὴν σχετικὴν περικοπήν:

«Μερικὰς πνευματικὰς δραστηριότητας εἶναι δυνατὸν ν' ἀκολουθήσουν ἀνατομικαὶ καὶ ὀργανικαὶ μεταβολαὶ τῶν ἱστῶν καὶ τῶν ὀργάνων. Τὰ φαινόμενα ταῦτα παρατηροῦνται εἰς πολλὰς περιστάσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ προσευχή. Αὕτη συνίσταται σὺχὶ εἰς τὴν μηχανίκὴν ἐκφώνησιν τύπων, ἀλλ' εἰς μίαν μυστικιστικὴν ἀνύψωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ συνείδησις ἀπορροφᾶται εἰς τὰ ὑπερκόσμια. Ἡ κατάστασις αὕτη εἶναι ἀκατανόητος εἰς τοὺς φιλοσόφους καὶ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας. Οἱ ταπεινοί, οἱ ἀμαθεῖς, οἱ πτωχοὶ εἶναι ἱκανώτεροι εἰς τοῦτο ἀπὸ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς διανοουμένους.

»Εἰς ὅλας τὰς χώρας καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς ἔγιναν πιστευτὰ τὰ θαύματα, καὶ ἰδίως προκειμένου περὶ τῆς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ 19ου αἰῶνος τὰ ἀπέκλεισε. Μόλα ταῦτα ἡ ἀπόκρουσις αὐτὴ δὲν στηρίζεται πλέον, κατόπιν ἀπὸ τὰς πολυαρίθμους παρατηρήσεις. Αἱ σπουδαιότεραι περιπτώσεις κατεγράφησαν ὑπὸ τῶν ἰατρικῶν γραφείων τῆς Παναγίας τῆς Λουρδῆς. Ὑπῆρξαν ἀσθενεῖς, πάσχοντες ἀπὸ φθίσιν τῶν ὀστῶν, ἀπὸ πληγὰς πυορροούσας, ἀπὸ καρκίνον κλπ. οἱ ὁποῖοι ἐθεραπεύθησαν. Ἡ πορεία τῆς θεραπείας ἀλλάσσει πολὺ ὀλίγον. Συχνὰ ἐκδηλώνεται ἔνας μεγάλος πόνος. Κατόπιν τὸ αἰφνίδιον συναίσθημα μιᾶς πλήρους θεραπείας. Εἰς μερικὰ δευτερόλεπτα ἢ λεπτὰ αἱ πληγαὶ ἐπουλώνονται, τὰ γενικὰ συμπτώματα ἐξαφανίζονται, ἡ ὄρεξις ἐπανέρχεται. Ὁ μόνος ὅρος διὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν φαινομένων εἶναι ἡ προσευχή. Τοιαῦτα γεγονότα ἔχουν ὑψίστην σημασίαν. Ἀποδεικνύουν τὴν ἀγνωστον ἀκόμη σχέσιν μεταξὺ τῆς φυσιολογικῆς καὶ ψυχολογικῆς δράσεως τοῦ σώματος. Μᾶς φανερώνουν τὴν ἀντικειμενικὴν σπουδαιότητα τῆς πνευματικῆς δράσεως, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ ὑγιειονολόγοι, οἱ ἰατροί, οἱ παιδαγωγοὶ καὶ οἱ κοινωνιολόγοι δὲν ἐσκέφθησαν ποτὲ ν' ἀσχοληθοῦν. Μᾶς ἀνοίγουν ἕνα νέον κόσμον».

Θὰ θελήσουν ἀρά γε νὰ στρέψουν τὸ βλέμμα των πρὸς τὸν νέον αὐτὸν κόσμον ὅσοι ἐκ τῶν ἐπιστημόνων μας τόσον ὀλίγον γνωρίζουν τὴν ἐπιστήμην των, τόσον ὅμως ἀπερισκέπτως ἀπορρίπτουν καὶ θαύματα καὶ πίστιν;

ΕΞΕΤΥΠΩΘΗ ὁ νέος τιμοκατάλογος τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ζωῆς», ὁ ὁποῖος καταργεῖ πάντα προηγούμενον, ἀποστέλλεται δὲ δωρεὰν πρὸς πάντα ζητοῦντα. Γράψατε: Βιβλιοπωλεῖον ἡ «Ζωή», Ἱπποκράτους 3, Ἀθήνας (1).

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 21 Φεβρουαρίου θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Τριάδος Πειραιῶς ὁ κ. Π. Τρεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος ὁμιλῶν καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5· Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Σέρραις· Ἀντ. Λαζαρίδης ἐν Ναούσῃ· ἱερομ. Χαρ. Δέδες ἐν Μυτιλήνῃ· ἱερομ. Πάφριος Παπαγιάννης ἐν Καλάμαις· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Χανίοις· Περικλῆς Φωτόπουλος ἐν Ρεθύμνῳ· Κωνστ. Χρόνης ἐν Ἡρακλείῳ· Δημ. Παπαδημητρίου ἐν Χίῳ· Δημ. Ρέβελας ἐν Ἰωαννίνοις· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀκαρνανίᾳ· Χαρ. Βασιλόπουλος ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ· Λάζαρος Χατζηθέμελις ἐν Κύπρῳ καὶ Χρ. Παπαγιάννης ἐν Λάρνακι (Κύπρου).

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι